7/6650

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 03.06.2005

Emin ŞİRİN
İstanbul MİLLETVEKİLİ

Halen Müze olarak kullanılan Ayasofya Camii'nin, Müze haline getirilişi 24.11.1934 tarih ve 2/1589 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile olmuştur.

Kararnamenin güvenilirliliği konusunda çeşitli görüşler ortaya atılmış olmasına rağmen, konuyla ilgili bir netice hasıl olmamış, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 03.01.1997 tarih ve 96/007 imza incelemesinde Kararnamede bulunan Mustafa Kemal Atatürk'ün imzasının, Mustafa Kemal Atatürk'e ait olup olmadığı konusunda, "Mevcut şartlarda sıhhatli bir tetkikat yapılabilmesi mümkün olmamıştır" denilmiştir.

Ayasofya, İstanbul'un fethedildiği 1453 senesinde Vakıf haline getirilmiş, Fatih Sultan Mehmet, tanzim edilen Vakıfnamesinde Ayasofya'yı Camii olarak vakfettiğini bildirmiş ve şu ifadeler kullanılmıştır:

"Fetihten sonra Sultan-ı Azam, fethedilen beldede bulunan çok sayıda kiliseyi, tevabi'i ile birlikte şer'i şerife uygun ve sahih bir tarzda vakıf yapmıştır. Bu hayra tahsis edilen yerlerden biri Constantiniye beldesinin içinde bulunan Ayasofya diye isimlendirilen nefis kilisedir" ifadesinden sonra Ayasofya'nın sınırları açıkça belirtilmiştir.

Aynı belgede, Ayasofya Camii ile alakalı vakfın şartları ve vakfın vazifeleri de bulunmaktadır. Fatih Sultan Mehmet aynı belgede, "Bütün bu şerh ve tayin eylediğim şeyler, tespit edilen şekilde ve vakfiyede yazılı haliyle vakıf olmuştur; şartları değiştirilmez., kanunları tağyir edilemez, asılları maksatları dışında bir başka hale çevrilemez; tespit edilen kuralları ve kaideleri eksiltilemez, vakfa herhangi bir şekilde müdahale Allah'ın diğer haramları gibi haramdır"

ifadesini kullanmıştır.

Mart-2002'de, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'ne, Ayasofya'nın tekrar kilise yapılması için verilen teklif üzerine, dönemin Ak Parti Grup Başkan Vekili Mehmet Ali Şahin yaptığı açıklamada, "Ayasofya'nın şu an müze olarak kullanılması dahi yasalara aykırıdır. Çünkü, Vakıf Senedi tetkik edildiğinde ve Küçük Ayasofya Bölgesine ait, Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü'ndeki kayıtlara bakıldığında buranın sadece camii olarak kullanılmaya tahsis edildiği görülecektir" demiştir.

Ayasofya Camii, Medrese ve sair müştemilatı ile birlikte vakıftır. 19.02.1936 tarihli Tapu Senedine göre, Türkiye Cumhuriyeti tapu kayıtlarında bu gayrimenkul 57 pafta, 57 ada, 7. parselde Fatih Sultan Mehmet Vakfı adına, "türbe, akaret, muvakkithane ve medrese-i müştemil Ayasofya'yı Kebir Cami-i Şerifi" olarak tapuludur. Vakıflar Genel Müdürlüğü Emlak Dairesi arşivindeki 1967 tarihli İstanbul Mazbut Hayrat Kütük Defterinde aynı şekilde Camii olarak kayıtlıdır.

7/6650

05.06.1935 tarihli, 2762 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 17. maddesi şu şekildedir:

"Vazife ve şartlarının yerine getirilmesine maddeten imkan kalmıyan vakıflarda bu vazife ve şartları değiştirmede İdare Meclisinin kararı ile Umum Müdürlük selahiyetlidir.

Mülhak vakıflarda İdare Meclisi karar vermeden evvel mütevellilerin mütalaasını alır."

Ayasofya'nın müzeye çevrilme kararnamesinin tarihi, 24.11.1934 olduğuna göre, bu kararnamenin, 2762 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 17. maddesine dayandırılmış olması tarih itibariyle imkansızdır. Ayrıca, Fatih'in vakıfnamesinin vazife ve şartlarının yerine getirilmesine maddeten imkan kalmadığını belirten herhangi bir emare ve delil de yoktur. Dolayısıyla vakfın şartlarının değiştirilmesi de bu kanuna dayandırılamaz.

Bu bilgi doğrultusunda aşağıdaki sorularıma cevap verilmesini arz ederim.

Sorular:

1- 24.11.1934 tarih ve 2/1589 sayılı kararname ile Ayasofya'nın müzeye çevrilmesinin hiçbir hukuki dayanağı olmadığına göre, bu Bakanlar Kurulu kararının, yine bir Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlükten kaldırılması ve Ayasofya'nın Fatih Vakfı şartlarına uygun olarak tekrar camii şeklinde hizmete açılması gerekmez mi?
2- Sözü edilen kararnamede zamanın Maarif Vekaletinin, "Bizans mozaiklerinin korunması ve teşhiri" mütaalası, sözü edilen kararnamenin önemli bir mesnedini teşkil ettiğinden, Ayasofya'nın cüz'i bir kısmının mozaik teşhiri içinde müze olarak ayrılması, ancak esas merkezi kısımların Vakfın amacı çerçevesinde camiye çevrilmesi veya mozaiklerin uzmanlar tarafından başka bir mahale taşınması hukuken vakıf senedine daha uygun bir şekil olmayacak mıdır?